

Závazky s účastí podnikatele

§ 1 Specifika postavení podnikatele v závazkových vztazích

A. Obecně k postavení podnikatele v závazkových vztazích

Podnikatel je zákonodárcem považován za profesionála. U podnikatele je proto očekávána **vyšší úroveň znalostí, zkušeností a pečlivosti** než u běžných osob, tj. nepodnikatelů. Z toho vychází i ustanovení § 5 odst. 1 obč. zák., které v zájmu ochrany třetích osob a jejich dobré víry zakotvuje vyšší standard požadované péče pro osoby hlásící se k určitému povolání či stavu, tedy i pro podnikatele. **Pokud někdo vystupuje jako podnikatel, dává tím najevo, že je v oblasti svého podnikání schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s touto oblastí podnikání spojena.** Od osoby, která se na internetových stránkách prezentuje jako instalatér, tedy mohou ostatní očekávat, že při opravě domovního potrubí bude postupovat s vědomostmi a odborností, které lze u instalatérů předpokládat. Nedodržení požadované odborné péče zákon spojuje s negativními důsledky (srov. domněnku nedbalosti zakotvenou v § 2912 odst. 2 obč. zák.).

Vzhledem k předpokládané profesionalitě podnikatelů je možno v obchodním styku upustit od pravidel, která jsou jinak z důvodu ochrany smluvních stran žádoucí – ať již se jedná o formu právního jednání, či některé mechanismy do jisté míry vyvažující materiální nerovnost smluvních stran. Zároveň je při výkladu právních jednání podnikatelů možno přihlédnout k pravidlům, která si podnikatelé mezi sebou vytvořili a která nevyplývají ze zákona (k obchodním zvyklostem viz níže). To vše odpovídá potřebám obchodního styku, který by měl být rychlý a pružný, bez zbytečných formalit a ochrannářských opatření.

Podnikatel jako profesionál

**Rozdíly
mezi pod-
nikateli**

Současně je třeba reflektovat skutečnost, že i **mezi podnikateli existuje značná nerovnost**, a to jak v odborné kvalifikaci a zkušenostech, tak především v rozdílné hospodářské síle. Postavení drobného živnostníka (např. řezníka) se zásadně liší od postavení obchodní korporace začleněné do mezinárodního koncernu (např. banky), byť jsou oba podnikatelé. Platné právo proto tuto nerovnost alespoň částečně zohledňuje a reguluje nástroje k jejímu zmírnění.

S ohledem na výše uvedené je možné vysledovat několik **obecných zásad, které se promítají do právní úpravy podnikatele v závazkových vztazích**. Jejich využití se přitom částečně liší podle toho, zda jsou na obou stranách podnikatelé (hovoříme o tzv. B2B, *business to business*), či nikoliv (B2C, *business to consumer*). Mezi tyto zásady patří usnadnění obchodního styku, zpřísnění požadavků kladených na podnikatele a ochrana slabší strany.

**Usnadnění
obchodní-
ho styku**

V obchodě je třeba rychle reagovat na aktuální situaci na trhu. Zdlouhavost a formálnost při uzavírání běžných a opakujících se smluv by byla takovému cíli překážkou. Právní úprava proto upravuje řadu pravidel, která slouží **usnadnění obchodního styku** (k tomu blíže zejm. kapitola X., § 4). Patří mezi ně například nabídka reklamou (§ 1732 odst. 2 obč. zák.), určení části obsahu obchodní smlouvy odkazem na obchodní podmínky (§ 1751 odst. 3 obč. zák.) či používání doložek s pevně stanoveným významem, které jsou upraveny v užívaných vykládacích pravidlech (nejznámějšími vykládacími pravidly jsou INCOTERMS; § 1754 obč. zák.).

**Zpřísnění
požadavků
kladených
na podni-
katele**

Na podnikatele klade zákonodárce vyšší požadavky než na nepodnikatelské subjekty. To se projevuje jednak v tom, že jim zákonodárce ukládá povinnosti, které jiné subjekty nemají, jednak v tom, že podnikatelům odpírá ochranu, která je poskytována ostatním účastníkům soukromoprávního styku.

Podnikatel je tak ve vztahu ke třetím osobám povinen plnit **rozsáhlé informační povinnosti**. Příkladem je povinnost strpět zpřístupnění řady údajů ve veřejných rejstřících (obchodním rejstříku, živnostenském rejstříku) či povinnost uvádět na obchodních listinách zákonem stanovené údaje (k transparentnosti obchodního styku viz níže).

Na druhou stranu vychází právní úprava z toho, že podnikatele jakožto profesionála **není třeba nepřiměřeně chránit**; naopak, nadměrná ochrana zpomaluje obchodní styk, a je proto nežádoucí. Na podnikatele se proto například neužijí ustanovení o právu požadovat

zrušení smlouvy v případě neúměrného zkrácení či práva dovolávat se neplatnosti smlouvy v případě lichvy (§ 1798 obč. zák.). V některých případech je na podnikatele cíleně kladeno vyšší riziko (např. dlužnická solidarita, § 1874 obč. zák.).

Profesionalita podnikatele, tj. jeho kvalita odborníka nebo hospodářské postavení, může vést k jeho převaze ve vztazích, kde na druhé straně stojí spotřebitel či jiný nepodnikatel. Zákon proto věnuje podnikatelsko-spotřebitelským vztahům zvláštní pozornost (viz kapitola X., § 2). Výrazná nerovnováha mezi smluvními stranami je ovšem myslitelná i v situaci, kdy na obou stranách stojí podnikatelé; to platí zvláště v případě, je-li dána hospodářská převaha jednoho z nich. Zákon proto zakazuje tuto převahu zneužít, popř. stanoví další (specifičtější) nástroje ochrany. Příkladem je zákaz využití převahy (§ 433 obč. zák.) či úprava splatnosti kupní ceny za zboží a služby ve vzájemném vztahu podnikatelů (resp. ve vztahu podnikatele jako věřitele a veřejnoprávní korporace jako dlužníka, § 1963 obč. zák.).

**Ochrana
slabší
strany**

B. Obchodní zvyklosti – nástroj usnadnění obchodního styku

Jedním z nástrojů, který může napomoci urychlení obchodního styku, jsou **obchodní zvyklosti**. Jedná se o ustálená pravidla, která jsou dodržována účastníky obchodních vztahů a mohou mít různý dosah. Některá pravidla jsou uplatňována všeobecně v obchodě, jiná jen v některém obchodním odvětví. Další zvyklosti se mohou vztahovat jen k určitému druhu obchodů či k určitému druhu zboží (díla) nebo mohou být omezeny jen na určitou územní oblast (rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 32 Cdo 4932/2009). Mimořádný význam mají obchodní zvyklosti v mezinárodním obchodním styku.

**Uznání
pravidel
vytvářejících
podnikatelů**

Obchodní zvyklosti mohou plnit dvojí funkci. Předně mohou sloužit jako **vykládací pravidlo** (§ 558 odst. 2, první věta obč. zák.). Při interpretaci právních jednání v právním styku podnikatelů se tak přihlíží i k obchodním zvykostem zachovávaným obecně anebo v daném odvětví; podnikatelé nicméně mohou výkladovou funkci obchodních zvyklostí vyloučit. Krom toho mohou takové obchodní zvyklosti **určovat práva a povinnosti** podnikatelů (§ 558 odst. 2, první část druhé věty obč. zák.). Předpokladem je, že obchodní zvyklost neodporuje

kogentní normě a podnikatelé použití obchodních zvyklostí nevylooučí. Jinak řečeno, při absenci opačné úmluvy mají v právním styku podnikatelů obchodní zvyklosti přednost před dispozitivními ustanoveními zákona. Avšak i když podnikatelé použití obchodních zvyklostí vyloučí, může se podnikatel obchodní zvyklosti dovolávat, pokud prokáže, že druhý podnikatel musel zvyklost znát a s postupem podle ní byl srozuměn (§ 558 odst. 2, druhá část druhé věty obč. zák.). Tak tomu bude v případě, že smlouva mezi podnikateli sice použití obchodních zvyklostí vyloučí, ale z postupu podnikatele bude zřejmé, že určitou obchodní zvyklost zná a považuje ji za závaznou.

Příkladem obchodní zvyklosti by mohlo být pravidlo, že doba splatnosti kupní ceny při dodání určitého druhu zboží (např. stavebního materiálu) je tři týdny. V takovém případě by se při absenci dohody stran neuplatnila subsidiárně stanovená třicetidenní lhůta splatnosti (§ 1963 odst. 1 obč. zák.), ale právě doba splatnosti vyplývající z obchodní zvyklosti. Obchodní zvyklost se ale může vztahovat i k jakémukoliv jinému aspektu právního jednání mezi podnikateli (např. výši úroku z prodlení, balení zboží, formě akceptace nabídky apod.). Je však třeba mít na paměti, že **obchodní zvyklostí se nemůže stát porušování zákona** (rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. 32 Cdo 4932/2009).

Pro úplnost je třeba uvést, že obchodní zvyklosti jsou taktéž využívány k určení následků právního jednání (§ 545 obč. zák. hovoří o zvyklostech, mezi které patří i obchodní zvyklosti).

C. Zpřísnění požadavků kladených na podnikatele

Informační povinnosti

Z hlediska bezpečnosti obchodního styku a ochrany třetích osob má velký význam **transparentnost**. Protistrana potřebuje vědět, kdo je za podnikatele oprávněn jednat a v jakém rozsahu; žádoucí jsou rovněž informace o hospodářské situaci podnikatele a další údaje. To se promítá v povinnosti určených podnikatelů zapisovat se do obchodního rejstříku, resp. v případě osob podnikajících na základě živnostenského zákona do živnostenského rejstříku a ukládat určené dokumenty do sbírky listin (k tomu viz kapitola IV., § 4). Krom toho transparentnost zvyšují údaje, které podnikatelé musí uvádět na obchodních listinách a na svých internetových stránkách, jsou-li zřízeny (§ 435 obč. zák.).

Zákon nevymezuje, co se míní obchodními listinami. První směrnice o obchodních společnostech (její kodifikované znění má č. 2009/101/ES) požaduje uvádět stanovené údaje jen na **obchodních dopisech a objednávkových listech**. V českém právním řádu byly obchodní listiny vymezeny širěji (§ 13a obch. zák.) a zahrnovaly rovněž faktury a smlouvy. Část literatury dodnes vychází z původního vymezení obchodních listin, podle našeho názoru je však třeba vykládat pojem obchodní listiny v souladu s evropským právem.

Obchodní listiny

Podnikatel je na obchodních listinách povinen uvádět údaje o **jménu** (popř. obchodní firmě) a **sídle**. Je-li podnikatel zapsán v obchodním rejstříku či jiné evidenci, je nutné uvádět **údaj o tomto zápisu**. Byl-li podnikateli přidělen **identifikující údaj**, je podnikatel povinen uvádět i tento údaj (zákonodárce tu má na mysli zejména tzv. IČO – identifikační číslo osoby). Třetí osoby tak v případě zájmu mohou podnikatele v evidenci snadno dohledat.

Zákon podnikatelům neukládá povinnost mít internetové stránky. Jedinou výjimku v tomto směru představují akciové společnosti (§ 7 odst. 2 z. o. k.) a družstva, kde tato povinnost plyne z povinnosti uveřejnit některé informace, např. pozvánku na členskou schůzi, na internetových stránkách (§ 636 odst. 1 z. o. k.). Akciovým společnostem zákon ukládá, aby na internetových stránkách uváděly vedle dalších údajů (např. pozvánky na valnou hromadu) stejné údaje jako na obchodních listinách (§ 7 odst. 2 z. o. k.). Stejná povinnost dopadá na společnosti s ručením omezeným, pokud internetové stránky zřídí (§ 7 odst. 3 z. o. k.). Pro ostatní podnikatele platí, že údaje uváděné na obchodních listinách musí uvádět i v rámci informací zpřístupňovaných veřejnosti prostřednictvím dálkového přístupu (§ 435 obč. zák.), čímž lze rozumět především internetové stránky podnikatele. Jinak řečeno, zřídí-li podnikatel internetové stránky, je povinen tam uvádět stejné údaje jako na obchodních listinách.

Internetové stránky

Neuvádí-li podnikatel na svých obchodních listinách zákonem stanovené údaje, může mu být udělena **pokuta** (§ 107 zák. o veř. rejstřících), popř. zákaz činnosti [§ 24 odst. 1 písm. c) zák. o přestupcích]. Pokutou je možné postihnout rovněž neuvádění skutečností vyžadovaných zákonem o obchodních korporacích na internetových stránkách.

Sankce

Podnikateli jako profesionálovi zákonodárce neposkytuje stejnou míru ochrany jako ostatním subjektům. Odrazem této zásady jsou

Odepření ochrany

zákonná ustanovení, která vylučují aplikaci některých „ochranných“ ustanovení na podnikatele. Příkladem je **nemožnost dovolávat se neúměrného zkrácení či lichvy** (§ 1797 obč. zák.).

Dlužnická solidarita

V případě dílčích závazků je podle obecného pravidla každý ze spoludlužníků dlužen jen svůj díl. Pro podnikatele zákon zakotvuje vyvratitelnou domněnku, že je-li k plnění **zavázáno společně několik podnikatelů, jsou zavázáni společně a nerozdílně** (§ 1874 obč. zák.). Dlužnická solidarita je výhodnější pro věřitele a rizikovější pro spoludlužníky: věřitel se může obrátit na kteréhokoliv z dlužníků a žádat po něm splnění celého dluhu, popř. jeho libovolné části. Při absenci jiné dohody mezi podnikateli na straně dlužnické a věřitelem jsou tedy podnikatelé nuceni nést vyšší riziko.

D. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného v obchodním styku

Nabytí vlastnického práva od neoprávněného

Jednou ze zásad občanského práva je pravidlo, že nikdo nemůže na jiného převést více práv, nežli sám má. Tím je chráněno vlastnické právo původního vlastníka. Na druhou stranu je v některých případech legitimní poskytnout ochranu dobré víře nabyvatele. Občanský zákoník protichůdné zájmy původního vlastníka a nabyvatele (a jeho dobré víry) vyvažuje pomocí speciálních pravidel upravujících nabytí vlastnického práva od neoprávněného (§ 1109–1113 obč. zák.).

Nabytí vlastnictví od podnikatele

Občanský zákoník zohledňuje specifika některých transakcí a pro vymezené případy stanoví zvláštní režim (§ 1109 obč. zák.). Tím je nabyvateli poskytnuta silnější ochrana. Jedním z těchto případů je i nabytí vlastnictví od podnikatele při jeho podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku. Důvodem je posílení ochrany kupujícího, kterým často bude spotřebitel. Předpokladem pro nabytí vlastnického práva od neoprávněného podnikatele je, že (i) věc není zapsána ve veřejném seznamu, (ii) nabyvatel byl vzhledem ke všem okolnostem v dobré víře v oprávnění podnikatele vlastnické právo převést na základě řádného titulu a (iii) k nabytí došlo **při podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku** [§ 1109 písm. b) obč. zák.]. Poslední z podmínek je logickým doplňkem požadavku dobré víry nabyvatele. O dobré víře v řádný titul je možné hovořit pouze v případě, že k převodu věci dochází v rámci podnikání daného podnikatele a jedná

se o dispozici, kterou takový podnikatel s ohledem na své podnikání běžně provádí. Kupuje-li proto třetí osoba od zlatníka šperky, zpravídla se bude jednat o nabytí v rámci jeho obvyklé podnikatelské činnosti. O takový případ však nepůjde, bude-li ve zlatnictví kupovat mobilní telefon. Při splnění výše uvedených podmínek je právně irrelevantní, že původní vlastník ztratil své vlastnictví nedobrovolně.

Za výše uvedených podmínek je možné rovněž nabýt vlastnictví k investičním nástrojům, cenným papírům nebo listinám vystaveným na doručitele, dále k věcem ve veřejné dražbě, v dražbě při výkonu rozhodnutí či provádění exekuce a obchodování na komoditních burzách (§ 1109 a 1113 obč. zák.). Zákon tak zajišťuje stabilitu a bezpečnost obchodování se specifickými komoditami a zabraňuje maření výkonu rozhodnutí a exekucí.

Získá-li někdo v dobré víře za úplatu použitou movitou věc od podnikatele, který při podnikatelské činnosti v rámci běžného obchodního styku obchoduje takovými věcmi, vydá ji vlastníku, který prokáže, že věc pozbyl ztrátou nebo že mu věc byla odňata svémocně a že od ztráty nebo odnětí věci uplynuly nejvýše tři roky (§ 1110 obč. zák.). Zákon zde ve snaze potírat nekalé praktiky v některých obchodech s použitým zbožím (např. zastavárny, autobazary apod.) zakotvil **zvláštní režim pro prodej použitých movitých věcí**. Jeho podstatou je prolomení ochrany dobré víry nabyvatele ve prospěch původního vlastníka v případě, kdy věc byla vlastníkově nedobrovolně odňata či ji ztratil. Vlastník věci je tak chráněn na úkor právní jistoty nabyvatele.

Další případy nabytí vlastnictví od neoprávněného

Použití movité věci

§ 2 Povinnosti podnikatele vůči spotřebiteli

A. Vztah podnikatele a spotřebitele

Pro rozvoj moderní společnosti je příznačná vzrůstající specializace při výrobě, nabízení a prodeji zboží či poskytování služeb. To umožňuje plně využít možností technologického pokroku, zároveň se tím **snižuje reálná schopnost osob o pořízení těchto produktů učinit plně informované rozhodnutí**. Množství a komplikovanost jednotlivých aspektů zboží a služeb, které spotřebitelé pořizují, činí nemožným získat si pro svá rozhodnutí dostatek potřebných informací a o pořízení každého produktu vyjednávat s jednotlivým podnikatelem.

Problematické aspekty vztahu podnikatele a spotřebitele

Zároveň jen výjimečně v dnešní době kontrahuje spotřebitel osobně s individuálními podnikateli (živnostensky podnikajícími fyzickými osobami) ze svého okolí, kdy by mohl spoléhat na svou dosavadní zkušenost s podnikatelem nebo jeho pověst. Stále častěji spotřebitel uzavírá smlouvy s podnikateli – právníckými osobami, jež ke své činnosti využívají množství osob v různých provozovnách. Spotřebitel má jen výjimečně možnost prosadit svou vůli ohledně podmínek pořízení produktu jinak než volbou jiného podnikatele. Jisté odcizení ve vztahu podnikatele a spotřebitele prohlubuje rozvoj informačních technologií, které spotřebiteli umožňují zakoupit zboží v jiném státě jen na základě internetového kontaktu, aniž by blíže musel (a mohl) zjišťovat informace o dodavateli.

**Faktická
nerovno-
váha**

Nevýhody z toho pro spotřebitele vyplývající jsou zřejmé. Pravidelně kontrahuje s výrazným **informačním deficitem**, který se netýká jen samotného produktu, ale často i právních aspektů vzniku a plnění smlouvy. To je běžně doprovázeno **hospodářskou nerovností**, díky níž má ekonomicky silný dodavatel možnost vynucovat si výhodnější smluvní podmínky odlišné od dispozitivní zákonné úpravy (sledující optimální rozvržení vzájemných práv a povinností), přičemž ochota podnikatele přistoupit na modifikaci jím navržených smluvních podmínek je vzhledem k malému ekonomickému významu transakce s jednotlivým spotřebitelem nízká.

**Právní
nástroje
ochrany
obecně**

Z toho důvodu evropská i národní úpravy překonávají formálně chápanou právní rovnost subjektů závazkových vztahů a **posilují slabší faktické postavení spotřebitelů různými nástroji** (široce koncipovanou informační povinností podnikatele, limitací smluvní autonomie stran, zakotvením práva spotřebitele odstoupit od některých smluv, ačkoliv podnikatel žádnou svou povinnost neporušil, atd.). Toto korigování (zmírňování) faktické nerovnováhy tak z pohledu podnikatele nabývá podob zvláštních právních povinností, jejichž nositelem se stává právě proto, že vstupuje do právních vztahů se spotřebiteli.

B. Prameny právní úpravy

**Evropské
právo**

Ochrana spotřebitele jako jeden z významných cílů evropského práva je **legitimním důvodem pro omezení svobody volného pohybu**

zboží a služeb na vnitřním trhu (jsou-li naplněny další požadavky jako subsidiarita či proporcionalita takového zásahu). Dále byly k naplnění požadavku účinné ochrany spotřebitele přijaty na úrovni sekundárního práva mnohé **směrnice implementované** do českého práva.

Občanský zákoník v části věnované spotřebitelským smlouvám (§ 1810 až 1867) implementuje především **směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2011/83/EU ze dne 25. října 2011 o právech spotřebitelů** upravující zejména obecnou informační povinnost podnikatele vůči spotřebiteli a režim smluv uzavíraných distančně nebo mimo obchodní prostory a **směrnici Rady č. 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách** zakazující, aby podnikatel zneužil smluvní autonomie k tomu, aby spotřebiteli předložil návrh smlouvy s ujednáními (individuálně nesjednanými smluvními podmínkami), jež mezi nimi založí výraznou nerovnováhu práv a povinností. Pro evropské právo je příznačná častá sektorová povaha směrnic, které mají působnost omezenou na blíže vymezené produkty (zejména služby). Úprava spotřebitelských smluv v občanském zákoníku tak implementuje například i směrnici 2002/65/ES o uvádění **finančních služeb** pro spotřebitele na trh na dálku či směrnici 2008/122/ES o ochraně spotřebitele ve vztahu k některým aspektům smluv o dočasném užívání ubytovacího zařízení (**timeshare**), o dlouhodobých rekreačních produktech, o dalším prodeji a o výměně.

Mimo úpravu spotřebitelských smluv občanský zákoník poskytuje dílčí ochranu spotřebitelů v postavení zástavce nebo zástavního dlužníka zákazem sjednání propadné zástavy dokonce i poté, co zajištěný dluh dospěje [§ 1315 odst. 2 písm. b) a odst. 3]. S výhradou možno uvést i zvláštní úpravu kupní smlouvy v § 2158 až 2174 (prodej zboží v obchodě). Směrnice 1999/44/ES o některých aspektech prodeje spotřebního zboží a záruk na toto zboží, kterou implementuje, upravuje právě prodej zboží spotřebiteli. Česká úprava je však podle § 2158 odst. 1 obč. zák. aplikovatelná i na případy nákupu zboží právnickou osobou mimo souvislosti s její podnikatelskou činností (nevztahuje svou působnost výslovně k osobě spotřebitele).

Významným nástrojem ochrany spotřebitele je i soutěžní právo – právo proti omezování hospodářské soutěže i právo proti nekalé soutěži (viz kapitoly VI. a VII.). Na úrovni evropského práva je

Spotřebitelské smlouvy v občanském zákoníku

Další úprava v občanském zákoníku

Soutěžní právo

důležitým krokem k harmonizaci ochrany spotřebitele, ale i posílení fungování jednotného trhu přijetí **směrnice 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebitelům na vnitřním trhu implementované do zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele**, která zakazuje používat vůči spotřebitelům nekalé (zejména klamavé a agresivní) obchodní praktiky.

Zvláštní předpisy

Informační povinnost vůči spotřebiteli upravuje široká škála dalších předpisů. Například ve vztahu k údajům o ceně tak činí zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, jenž implementuje požadavky směrnice 98/6/ES o ochraně spotřebitele při označování cen výrobků nabízených spotřebiteli. V některých případech je tak podnikatel kromě ceny výrobku povinen uvádět i tzv. měrnou cenu (cenu za měrnou jednotku množství daného výrobku, např. 1 kg, 1 litr, 1 metr nebo 1 kus) a umožnit tak spotřebiteli navzdory různým velikostem balení snáze porovnat ceny jednotlivých produktů. Zvláštní ochranu poskytují spotřebiteli ve vztahu s podnikatelem i **další předpisy** (např. zákon č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, provádějící směrnici 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru a směrnici 2014/17/EU o smlouvách a spotřebitelském úvěru na nemovitosti určené k bydlení – viz část H. III).

Obecné instituty

Ochrana spotřebitele se však nevyčerpává jen úpravou výslovně aplikovatelnou právě na vztahy mezi podnikateli a spotřebiteli. **Subsidiárně** (v otázkách zvláště neupravených) je třeba aplikovat obecnou úpravu závazkového práva. K ochraně jeho práv a zájmů proto lze využít též **obecných institutů občanského zákoníku** (srov. ochranu slabší strany zejména v souvislosti s adhezně uzavřenou smlouvou, právní důsledky lichvy, neúměrného zkrácení, ujednání rozporného s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem) a **dalších právních předpisů** (srov. regulaci reklamy a dalších obchodních sdělení v zákoně č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, a v zákoně č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání).

Ochrana před limitací práv

Ochrana spotřebitele před zneužitím smluvní autonomie je provedena zákazem ujednání, kterými by se spotřebitelská smlouva měla **odchýlit od „ustanovení zákona stanovených k ochraně spotřebitele“**. K takovým ujednáním, stejně jako k jednostrannému jednání spotřebitele, kterým by se této ochrany chtěl **vzdát**, se totiž **nepřihlíží** (§ 1812 odst. 2 obč. zák.).